

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII**

**REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
ISTORIA ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ
ÎN ANUL DE STUDII 2022-2023**

Chișinău, 2022

Repere metodologice
de organizare a procesului educațional la disciplina școlară
ISTORIA ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ
în anul de studii 2022-2023

Preliminarii

În anul de studii 2022-2023 procesul educațional la disciplina școlară *Istoria românilor și universală* în învățământul primar, gimnazial și liceal se organizează în baza curriculumului ediția 2019, în acest sens, clasa a IX-a fiind ultima clasă din ciclul gimnazial ce încheie procesul de implementare graduală a actualului curriculum disciplinar.

Disciplina școlară *Istoria românilor și universală*, prin funcția formativă pe care și-o asumă, contribuie determinant la dezvoltarea personalității viitorilor cetățeni responsabili, precum și la cultivarea sentimentului identității personale și naționale. În această ordine de idei, profesorul de istorie va facilita cu mult respect organizarea procesului didactic, în baza conținuturilor curriculare și a finalităților educaționale la disciplină:

- **pentru** studierea evenimentelor, proceselor, personalităților și societăților care au o importanță istorică deosebită și un impact major asupra evoluției umanității;
- **prin** promovarea valorilor democratice care stau la baza societății contemporane bazată pe democrație, informatizare și economie de piață;
- **despre** importanța cultivării sentimentului identității personale și naționale în asigurarea coexistenței pașnice a comunității.

În acest sens, *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional la Istoria românilor și universală*:

- reprezintă **o componentă a documentelor școlare** reglatorii la disciplină și includ aspecte didactice și de formare a competențelor profesionale, structurate după *curriculum scris, curriculum operaționalizat, curriculum realizat, curriculum evaluat*;
- sunt **adresate** cadrului didactic, administrației instituției de învățământ, specialiștilor responsabili de monitorizarea procesului educațional din cadrul OLSDÎ și autorilor de produse educaționale la disciplină.

I. Curriculumul scris/ stabilit.

↳ În anul de studii 2022-2023 formatul documentelor școlare de tip reglator, aplicate în planificarea și implementarea pachetului curricular la disciplina școlară *Istoria românilor și universală*, include următoarele documente reglatorii:

1) documente curriculare specifice disciplinei:

 Curriculum la disciplina Istoria românilor și universală pentru învățământul gimnazial și liceal (ordinul Ministerului nr.906/2019) implementat în clasele V-XII (ordinul Ministerului nr. 123/2022);

 Ghidul de implementare a curriculumului la Istoria românilor și universală, ediția 2019 pentru învățământul gimnazial și liceal;

https://mecc.gov.md/sites/default/files/istoria_rom_si_univ_gimnaziu_ro.pdf

https://mecc.gov.md/sites/default/files/istoria_roman_si_univ_liceu_ro.pdf

 Programa pentru examenul național de bacalaureat la Istoria românilor și universală (ordinul

Ministerului nr.1499/2021);

http://aee.edu.md/sites/default/files/programa_bac_istoria_romanilor_si_universala_romana.pdf

- ✎ *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional la Istoria românilor și universală pentru anul de studii 2021-2022* (ordinul Ministerului nr.737/2021);
- https://mecc.gov.md/sites/default/files/17_istoria_romanilor_si_universala_repere_metodologice_2021-2022-ro_final.pdf

2) documente reglatorii de ordin general:

- ✎ *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2022-2023* (ordinul Ministerului nr. 123/2022);
- https://mecc.gov.md/sites/default/files/combinepdf_1.pdf

Alte documente reglatorii de ordin general precum și **prevederile cu referire la statutul, numărul de ore, condițiile de completare a documentației școlare la disciplină, valabile și în anul curent de studii, pot fi preluate din Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional la Istoria românilor și universală pentru anul de studii 2021-2022** (linkul de acces a se vedea supra).

Cadrul didactic este responsabil de respectarea și aplicarea documentelor curriculare, inclusiv a *Reperelor metodologice la disciplină*, în vederea organizării calitative a demersului educațional la *Istoria românilor și universală*.

Constituenta ofertei variabile a Planului-cadru de învățământ pentru anul de studii 2022-2023 (disciplinele opționale aprobate de MEC) pot fi consultate în Planul-cadru (linkul de acces a se vedea mai sus). Portofoliul disciplinelor opționale de referință ariei curriculare *Educație socio-umanistică* a fost dezvoltat prin *Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina opțională Educație pentru drepturile omului* (cl. I-IV și V-IX) și urmează să fie completat cu 2 titluri noi (elaborate și pilotate conform Memorandumurilor în vigoare ale Ministerului):

- *Educație pentru socializare juridică* (cl. XI-a);
- *Relații armonioase în familie* (cl. VIII-IX).

În vederea facilitării procesului educațional la disciplinele opționale profesorul de istorie:

- va accesa rubrica *Curricula opționale* și rubrica *Resurse didactice* (site MEC) pentru familiarizarea cu pachetele curriculare ale disciplinelor opționale;
- va respecta *Instrucțiunea privind procesul de selectare și organizare a disciplinelor opționale în învățământul general* în proiectarea și realizarea procesului didactic.

II. Curriculumul predat/operationalizat

Proiectarea didactică la disciplină

Proiectarea procesului de predare-învățare-evaluare la disciplină este una esențială menită să asigure o viziune de ansamblu și pașii în atingerea finalităților educaționale, în acest sens cadrul didactic:

- **aplică** curriculumul și documentele de management curricular, aprobate de Minister;
- **elaborează** planificarea de lungă durată (orientativă) și proiectarea unităților de învățare sau a lecțiilor. Aplicarea proiectării în baza unităților de învățare exclude obligativitatea proiectului zilnic, acesta fiind aplicat la decizia cadrului didactic, cu excepția tinerilor specialiști pentru care proiectul zilnic este obligatoriu.
- **corelează** elementele curriculumului (competențele specifice, unitățile de competență, conținuturile, activitățile de învățare și produsele școlare recomandate) cu numărul de ore,

resursele didactice disponibile, nivelul și particularitățile clasei;

- **respectă** cerințele, termenii și formatul stabilit la nivelul instituției de învățământ în corespundere cu *Nomenclatorul tipurilor de documentație școlară și rapoarte în învățământul general* (ordinul Ministerului nr. 1467/2019) https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_modificare_nomenclator_1.pdf;
- **are libertatea** în eșalonarea unităților de învățare, respectând principiile de studiere (corespunzătoare treptei de școlaritate) și repartizarea orientativă a numărului de ore pentru studierea istoriei locale, naționale și universale (*Curriculumul la disciplină, ediția 2019, pag 11*).

Se recomandă proiectarea, **în cadrul lecției de introducere** în studiul disciplinei, în toate clasele:

- activităților de învățare ce vor include discuții reflexive cu elevii despre patriotismul și recunoștința față de veteranii care și-au jertfit viața și sănătatea în lupta pentru libertate, democrație și edificarea statului de drept în Republica Moldova;
- evaluarea inițială (ce poate fi realizată o lecție separată sau o secvență din lecție).

În atenția cadrelor didactice:

- ✎ La elaborarea proiectării didactice de lungă durată pentru clasa a IX-a se va tine cont de includerea unității de învățare *Primul Război Mondial și formarea Statului Național Român* și reeșalonarea numărului de ore, proiectarea logică a evaluărilor sumative reieșind din cele 66 de ore anuale.
- ✎ Pentru anul de studii 2022-2023 rămâne valabilă proiectarea activităților de consolidare/ aprofundare/ recuperare la disciplină în conformitate cu *Reglementările privind remediarea deficiențelor de învățare pentru perioada de organizare a procesului educațional online în instituțiile de învățământ primar și secundar general* (Circulara Ministerului nr. 03/1-09/851 din 22.02.2022). În acest sens, cadru didactic va respecta procedurile și recomandările contextualizate disciplinei descrise în *Reperelor metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară Istoria românilor și universală în anul de studii 2021-2022* (linkul de acces a se vedea supra).
- ✎ Rămân în vigoare cerințele la proiectarea demersului didactic pentru elevii/elevele cu cerințe educaționale speciale prezentate în *Reperele metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară Istoria românilor și universală în anul de studii 2021-2022* (linkul de acces a se vedea supra).

III. Curriculumul învățat/realizat/atins

3.1. Aspecte didactice și de management curricular la disciplină

În anul de studii 2022-2023 monitorizarea implementării curriculumului la disciplină (ediția 2019) revine administrațiilor instituțiilor de învățământ, specialiștilor responsabili de monitorizarea procesului educațional din cadrul OLSDÎ care vor informa cadrele didactice despre acțiunile planificate în acest scop, pornind de la obiectivele unei monitorizări curriculare:

- implementarea deciziilor curriculare oficiale,
- respectarea finalităților de către personalul didactic la nivelul proiectării activităților de învățare;
- organizarea contextelor de învățare derulate la nivel de clasă și școală;
- evoluția performanțelor școlare (comportamentelor) ale elevilor manifestate la lecție, în școală și în societate.

În context, rămân în vigoare recomandările *Reperelor metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară Istoria românilor și universală în anul de studii 2021-2022* (linkul de acces a se vedea supra) privind:

- **tematicile de cercetare profesională și liniile directorii** de referință implementării elementelor de noutate ale curriculumului la disciplină;
- **agenda activităților extrașcolare;**
- **responsabilitățile** cadrului didactic, șefului Comisiei metodice, directorului adjunct în organizarea eficientă a activităților didactice de referință disciplinei *Istoria românilor și universală*.

V. Curriculumul evaluat

Evaluarea constituie parte componentă a procesului educațional la disciplină și, respectiv, a Curriculum-ului la *Istoria românilor și universală*. Evaluarea bazată pe competențe implică evaluarea cunoștințelor, abilităților și atitudinilor pe care elevul le transferă în rezolvarea problemelor concrete cu care se confruntă în diferite situații.

Evaluarea centrată pe competențe include:

- Evaluarea competențelor – cheie;
- Evaluarea competențelor specifice la disciplină;
- Evaluarea unităților de competență la disciplină.

În acest sens, profesorul de istorie va proiecta activitatea de evaluare concomitent cu proiectarea demersului de predare-învățare, utilizând următoarele **tipuri de evaluare**:

- **inițială** (predictivă) - obligatorie pentru fiecare clasă, se realizează la început de an școlar/program de instruire, în formă scrisă/orală și vizează stabilirea nivelului inițial de pregătire a elevilor având ca scop identificarea condițiilor în care elevii pot să se integreze optimal în activitatea de învățare ce urmează.
- **formativă (continuă)** - se realizează pe întreg parcursul procesului didactic, vizează stabilirea relației dintre rezultatele învățării și cerințele curriculumului la disciplină și are ca scop ajustarea procesului de instruire în vederea îmbunătățirii rezultatelor învățării.
- **sumativă** - se realizează la finele unei/unor unități de învățare, având funcția de constatare a nivelului de formare a unităților de competențe și a competențelor specifice.

În atenție:

- rămân în vigoare cerințele didactice și metodologice de organizare a acestor tipuri de evaluare stipulate detaliat în *Reperele metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară Istoria românilor și universală în anul de studii 2021-2022* (linkul de acces a se vedea supra);
- aplicarea resurselor și instrumentelor de evaluare conform *Matricei dezvoltării competențelor la Istoria românilor și universală* (Curriculum, ediția 2019), în corespundere cu clasa<
- utilizarea tipurilor de itemi propuși în *Programa pentru examenul de absolvire a gimnaziului la Istoria românilor și universală* (ediția 2022) în proiectarea evaluărilor formative și sumative în clasa a IX-a;
- respectarea cerințelor la elaborarea instrumentelor de evaluare aplicate la tezele semestriale la disciplină (în corespundere cu Planul-cadru)
- asigurarea pe durata lunilor septembrie-octombrie în clasa a V-a a tranziției graduale de la evaluarea criterială prin descriptorii la sistemul de evaluare în bază de note.

VI. Temele pentru acasă la disciplină

Aspecte metodologice privind temele pentru acasă la disciplina *Istoria românilor și universală* pot fi consultate în *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară Istoria românilor și universală în anul de studii 2020-2021* (linkul de acces a se vedea supra);

Se recomandă utilizarea instrumentelor și resurselor didactice ce permit exersarea modelelor de sarcini de lucru menite să asigure formarea/dezvoltarea competențelor specifice la disciplină precum și o pregătire pentru susținerea cu succes a examenului de certificare.

VII. Asigurarea didactică

În scopul realizării procesului educațional la *Istoria românilor și universală* în anul de studii 2022-2023 vor fi utilizate surse didactice indicate în *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară Istoria românilor și universală în anul de studii 2020-2021* (https://mecc.gov.md/sites/default/files/17_istoria_romaniilor_si_universal%C3%A2_repere_metodologice_2020-2021_final.pdf). Manualele școlare recomandate de Minister pot fi accesate <http://ctice.gov.md/manuale-scolare/>.

Corina LUNGU, consultant principal,

Ministerul Educației și Cercetării, grad didactic superior, drd.

Svetlana VASILACHI, profesor școlar, Liceul Teoretic „M. Eminescu”,
mun. Bălți, grad didactic superior

Viorica BUJOR, profesor școlar, Liceul Teoretic G. Coșbuc”,
mun. Bălți, grad didactic superior

Galina GUMEN, Șefa Centrului Metodic din cadrul OLSDÎ Briceni,
grad didactic superior